

Бектемирова А.К., Бейшеналиева У.У.

**«БАЙЫРКЫ ГРЕЦИЯ ЖАНА РИМДИН ТАРЫХЫ» КУРСТАРЫ БОЮНЧА
ЭЛЕКТРОНДУК ОКУУ-МЕТОДИКАЛЫК КОМПЛЕКСТЕРИНИН МАЗМУНУ**

Бектемирова А.К., Бейшеналиева У.У.

**СОДЕРЖАНИЕ ЭЛЕКТРОННЫХ УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИХ КОМПЛЕКСОВ ПО
КУРСУ «ИСТОРИЯ ДРЕВНЕЙ ГРЕЦИИ И РИМА»**

A.K. Bektemirova, U.U. Beishenalieva

**ABOUT THE CONTENT OF ELECTRONIC EDUCATIONAL-METHODICAL
COMPLEX OF ANCIENT GREECE AND THE HISTORY OF ROME**

УДК: 372-78/18

Макалада электрондук окуу методикалык комплексинин мазмуну жөнүндө сөз болот. Бүгүнкү күндөгү замандын талабына ылайык электрондук окуу методикалык комплекстердин зарылдыгы тууралуу белгиленет.

В статье речь идет о содержании электронного учебно-методического комплекса.

The article dealt with the content of electronic educational-methodical complex.

Билим берүү системасына жаңы маалыматтык технологиянын жайылтылышы менен окутуунун жаңы технологияларын түзүү зарылдыгы келип чыкты. Көпчүлүк изилдөөчүлөр бул технологиялардын колдонулушу окуучу менен мугалимдин ортосундагы карым-катнашты жаңы деңгээлге жеткирет деп белгилешет. Мындай карым катнаштын жаңы тиби окуу процессинде колдонулуучу жана колдонулуп жаткан электрондук окуу китептери жана электрондук окуу-методикалык комплекстерин кеңири пайдалануунун негизинде болуп жаткандыгы маалым.

Жаңычыл педагогдор илимий техникалык жана коомдук прогресстин шартында билим берүүнүн өтө курч, татаал маселелерин чечүүгө колдонуу жагдайында үзүрлүү эмгектенип келишет. Алардын демилгелери менен бүгүнкү күндө Кыргызстандын билим берүү системасында «Электрондук окуу куралдарын» түзүү жана аларды окуу процессинде колдонуу маселелери кеңири талкууга алынууда [1, 122-б.]. Ошондуктан электрондук окуу методикалык комплекс окутуучу менен студенттин педагогикалык жактан активдүү өз ара аракеттенүүсүнө шарт түзүү максатындагы, окуу процессинин натыйжалуу жүрүшүн камсыз кылган бирдиктүү система катары каралууда [66, 240-б.]. Анткени билим берүү системасында электрондук китептердин, методикалык окуу жана аткаруу багытындагы колдонмолордун натыйжасында, кыска мөөнөттүн ичинде көлөмдүү материалдар менен таанышууга, салыштырууга, талдоого жана кайра иштеп чыгууга ыңгайлуу шарт түзүлөт [2, 33-б.].

С.В.Панюкованын ою боюнча билим берүү системасын маалыматташтыруудагы негизги жетишкендиктер окуу процессиндеги электрондук окуу

материалдарды колдоно жана иштете билүүнүн натыйжасы болуп эсептелет [5, 141-б.]. Ошону менен катар электрондук китептерди жана электрондук окуу методикалык комплекстерди колдонууда компьютердик технология боюнча окутуучулардын жетишээрлик билим деңгээли талап кылынат. Билимди турмушта пайдалануу белгилүү бир эмгектин ыраттуулугуна алып келет [3, 41-45-бб.]. Ошол эле учурда билим реалдуу дүйнөнүн кубулуштарын, алардын касиетин, байланыш катнаштарын, өсүү мыйзам ченемдүүлүктөрүн чагылдырат.

Электрондук окуу методикалык комплекстердин структурасы кадимки окуу китептеринин структурасынан кескин түрдө айырмаланат. Мультимедиялык технологиянын мүмкүнчүлүктөрүнө ылайык, окуу материалдарын текст, графика, үн жана сөз түрүндө студенттерге сунуштоого болот. Электрондук окуу методикалык комплекстин жардамы менен өздөштүрүлө турган окуу материалындагы көрүнбөгөн объектилерди, ар кандай процесстерди визуалдуу түрдө көрсөтүүгө болот. Изилденип жаткан кубулушту бүтүн боюнча дагы, бөлүктөрү боюнча дагы көрсөтүүгө электрондук окуу методикалык комплекстин мүмкүнчүлүгү бар.

Албетте, окуу методикалык комплексти колдонууда студенттердин активдүүлүгү артып, оң мотивациясы пайда болот. Ошол эле учурда студенттин өзүн өзү башкарууга, окуу материалын өз алдынча окуп үйрөнүүгө мүмкүнчүлүгү артат.

Г.Д.Панкованын «Студенттердин өз алдынча ишин маалыматтык технологиялардын негизинде өркүндөтүүнүн теориялык жана практикалык проблемалары» деген илимий ишинде электрондук окуу курсу бирдиктүү дидактикалык система катары каралган жана бул изилдөөдө маалыматтык технологиялардын дидактикалык мүмкүнчүлүктөрү терең изилденген. Электрондук окуу курстун мазмуну маалыматтык чөйрөдө педагогикалык, маалыматтык жана коммуникациялык компоненттин негизинде калыптанат деп белгиленген. Компьютердин жардамында окуу курсун студенттин өз алдынча өздөштүрүүсү, өз алдынча башкаруусу, өз алдынча билим деңгээлин баалоосу педагогикалык компонентти түзсө, интернет-технология, гипербайланыштарды пайдаланып маалымат алуу, баарлашуу жана ком-

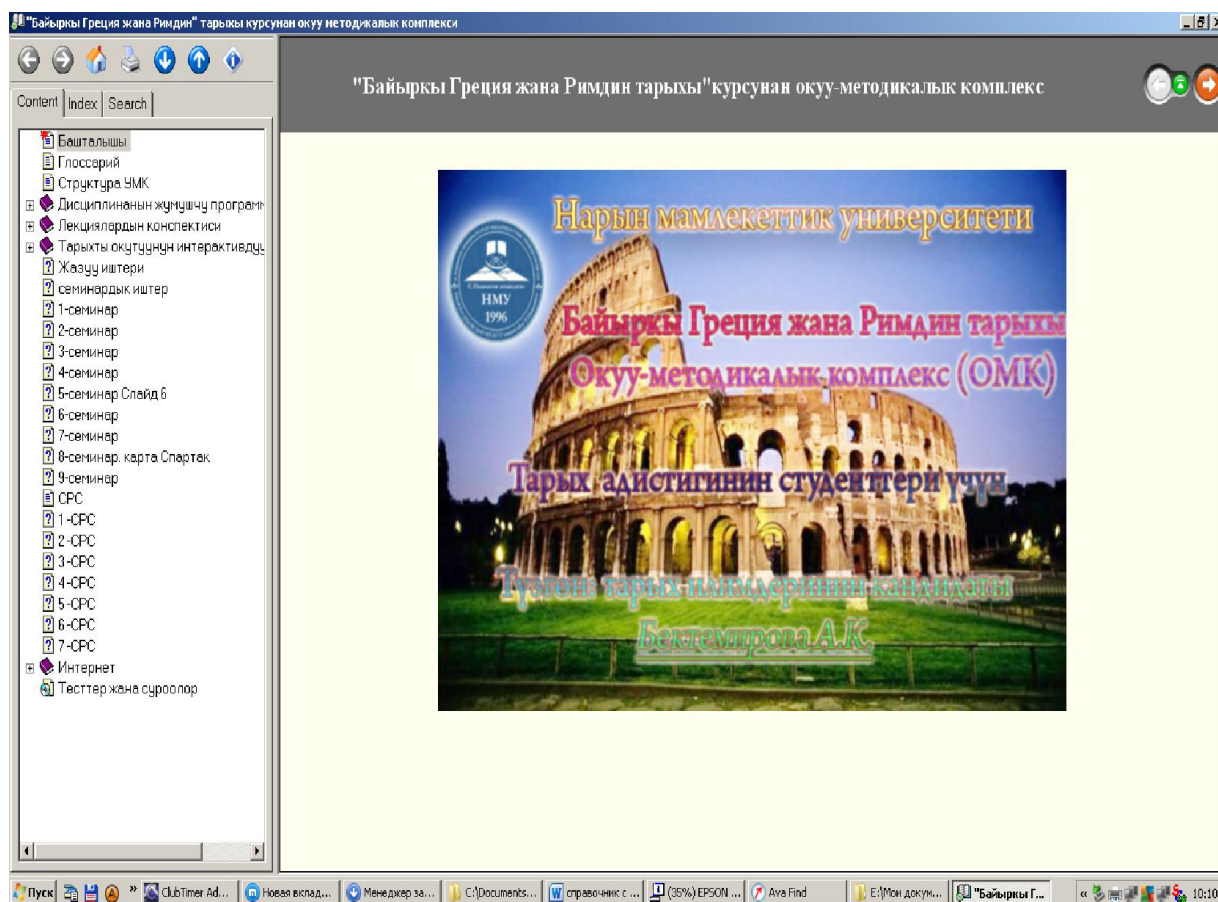
пьютердик программаларды колдонуу маалыматтык-коммуникациялык компонентти түзөт деп белгилеген [4, 30-31-бб.].

Мультимедиялык технология боюнча иштиктүү жүргүзүлгөн илимий изилдөөлөрдө дидактикага дагы орчундуу орун берилүүсү зарыл. Себеби электрондук окуу методикалык комплекстин негизги мазмунун түзүүдө мультимедиялык технологиянын дидактикалык мүмкүнчүлүктөрү белгиленет. Демек электрондук окуу методикалык комплекс конкреттүү предмет үчүн түзүлгөн керектүү материалдарды камтыган (программа, электрондук окуу китеби,

методикалык көрсөтмөлөр, хрестоматия ж.б) дидактикалык каражаттардын системасы деп эсептөөгө болот.

Мына ушул жагдайларды эске алуу менен Нарын мамлекеттик университетинде «Байыркы Греция жана Римдин тарыхы» курстары иштелип чыкты. Бул окуу-методикалык комплекси студенттердин терең билим алуусунда орчундуу роль ойноору талашсыз. ЭОМК бир нече бөлүктөн туруп, бири-бири менен логикалык түрдө тыгыз байланышкан.

ЭОМК HelpManuel программасы аркылуу түзүлүп, структурасы төмөнкүдөй бөлүктөрдөн турат:

1-сүрөт. ЭОМКтин башкы бети

- ЭОМК тууралуу билдирүү;
- жумушчу программасы (сабактын максаты, предметтер аралык байланышы, календардык план, баалоо системасы, окутуучунун иштөө мөөнөтү);
- интерактивдүү лекциялар (слайд, мультимедиялык презентация, мультимедиялык доклад);
- студенттин өздүк ишине тапшырмалары (СӨИ);
- глоссарий
- текшерүү-баалоо каражаттары (текшерүү суроолорунун тизмеги, экзамен-зачеттордун суроолору);
- модулдук суроолор, видео суроолор, экзамендик билеттер;
- адабияттар;
- электрондук окуу китептер;
- кошумча каражаттар (толук жана кыска метраждуу кино фильмдер, видеолор, электрондук энциклопедиялар, методикалык усулчалар, роликтер, сөздүктөр, базалар, компьютердик моделдер, макалалар, электрондук схемалар, карталар ж.б.);
- колдонулган адабияттардын тизмеги;
- окутуунун жыйынтыгын диагноздоо (электрондук тест, окутуучу тест, жыйынтыктоочу тесттер ж.б.).

ЭОМКда курс боюнча ар бир сабактын толук конспектиси берилген. Лекциянын максаты, лекцияда ар кандай графикалык чиймелер, таблицалар аягында студент ой жүгүртүп, ойлоону үчүн лекциялардын аягында тарыхый булактар менен иштөө боюнча тапшырмалар, адабияттар берилген. Ар бир лекцияларга слайддар түзүлгөн. Слайддар видеофильмдер менен коштолгон.

Дисциплина боюнча семинардык иштерди уюштуруу да иштелип чыккан. Мында негизги көңүл студенттердин өз алдынча билим алуусуна бурулат. Албетте, жөн эле конспектисин окуп туруп, берилген суроолорго механикалык түрдө жооп берип койгонго караганда проблемалуу маселени студент өзү изилдеп чечкени, билимге өзү аракеттенип ээ болгону кыйла жугумдуу жана эсте көпкө сакталат. Бул максатта ар бир семинардык иште алар аткара турган жумуштар аныкталып, тийиштүү тапшырмалар берилген. Ошондой эле семинарда да окутуунун интерактивдүү усулдарын практика жүзүндө сыноого аракет жасалат. Ар бир семинардык сабакта ар башка ыкмалар колдонулат. Алардын баары «Окуу жана жазуу аркылуу сынчыл ойломду өстүрүү» программасынын арсеналынан алынган стратегиялар. Демек, студенттер семинардык сабактарда сынчыл ойлом стратегияларын да өздөштүрө алышат.

ЭОМКда студенттин өз алдынча иштөөсү үчүн темалар жазылып ага план түзүлгөн. Студенттердин өз алдынча иштөөсү үчүн тапшырмалар чыгармачылык менен берилген. Тапшырманы аткарууда интерактивдүү методдор колдонулган жана адабияттардын бети менен сунушталган. Ар бир тапшырма үчүн ишти аткаруунун өзүнчө формасы тандалган. Мисалы, бир тапшырмада реферат, экинчисинде аргументтүү эссе ж.б.у.с. болуп кете берет. Бул жерде студенттердин чыгармачылык менен иштөөсүнө көңүл бурулгандыгы айгине. Анын үстүнө ар башка формаларда тапшырмалар аткаруу менен алар бир түрдүү таятмалыктан кутулушат. Семинардык сабактын карала турган темасына жараша суроолорго бөлүнүп, ар бир суроого кетүүчү убакыттан бери өлчөнүп сабактын үлгүсүнүн берилүүсү студенттердин чыгармачылык менен иштөөсүнө шарт түзөт (5-семинардагы 6-слайд) [7,5/6].

Сапаттуу билим берүүнүн бир жолу катары билим берүүдөгү интерактивдүү усулдарды колдонуу эсептелинет. ЭОМКда интерактивдүү методдор жөнүндө да кеңири маалымат берилген. Бул ЭОМКда интерактивдүү методдордун көптөгөн түрү берилип, аларды кантип колдонуунун жолдору көрсөтүлгөн. Берилген тапшырманын бардыгына методикалык колдонмолор берилип, анык анткенде жогорку деңгээлде аткаруунун жолдору көрсөтүлгөн.

Мультимедиа продуктуларды, ошондой эле, глобалдык компьютердик түйүндөр жана биринчи кезекте, INTERNET түйүнү аркылуу маалыматтарга жетүү тарых боюнча билим берүү процессин өркүндөтүүнүн каражаттарынын бири болуп саналат.

ЭОМКда интернеттен алынган материалдар кошо көрсөтүлүп, сейрек кездешүүчү китептердин электрондук көчүрмөлөрү берилген. Бул студенттердин керектүү маалыматтарды кененирээк алып, алынган маалыматтарды анализдөөсү, синтездөөсү үчүн шарт түзөт.

Предмет боюнча тесттер түзүлүп, ал азыркы кездеги компьютердеги жаңы «КТС» тест программасына салынган. Тесттерди студент компьютерде өз бетинче тапшырып, өзүнүн билим деңгээлин сынайт алат. Белгилей кетчү нерсе, тест тапшырган жана анын жыйынтыгы чыгарылган учурда окутуучу эч таасир этпейт. Студенттин билимин компьютер баалап берет. Бул билимди баалоонун объективдүүлүгүн камсыздайт жана студенттердин өз алдынча билимин өнүктүрүүгө да көмөк берет.

Бул курстарды окуп үйрөнгөндөн кийин студенттер төмөнкүдөй билимдерге жана билгичтиктерге ээ болушу зарыл:

- Келечектеги тарыхчыга тарыхый фактыларды билүү менен салыштыруу, анализдөө, жыйынтык чыгара билүү компетенцияларга ээ болуу.
- Келечектеги тарых мугалими тарыхты окутуунун методикасын окуп үйрөнүү.
- Маалыматты кантип табууну, колдонууну, аны кайра берүүнү билүү.
- Айрым саясий окуялардын маңызын жана маанисин терең түшүнүүгө үйрөнүү.
- Фактыларды баалоо, өз көз караштарын аргументтештирүү жана корутунду чыгаруу билүү.
- Бардык материалдарга сынчыл мамиле кылууну билүү.
- Графикалык маалыматтар менен максаттуу түрдө иштей билүү.

Мындай коюлган талапты аткаруу максатында курстун мазмуну кайрадан такталып чыкты. Курстун лекциялык материалын даярдоодо көбүн эсе мультимедиялык лекциялар, презентациялар пайдаланылды. Жыйынтыгында «Байыркы Грециянын жана Римдин тарыхы» боюнча түзүлгөн ЭОМКсы замандын талабына жооп бергендей иштелип чыгып, студентке аталган курс боюнча маалымат гана бербестен анын кругозорун, ой жүгүртүүсүн өнүктүрүп, чыгармачылык менен иштөөсүн шарттайт.

Адабияттар:

1. Зайнудинова Л.Х. Создание и применение электронных учебников (на примере общетехнических дисциплин): Монография.- Астрахань: Изд-во "ЦНТП", 1999.-271с. Электронные учебники и учебно-методические разработки в открытом образовании. Тезисы докладов семинара. - М.; Изд-во МЭСИ, 2000.-140 с.
2. Карагулов Д. Физика предметин компьютердин информациялык технологиясын колдонуу менен окутуунун өзгөчөлүктөрү [Текст] / Д.Карагулов, Н.Саякбаева // Мектеп – Школа. – Бишкек, 2009. – №2. –106 б.
3. Каракозов, С.Д. Информационная культура в контексте общей теории культуры личности [Текст] / С.Д. Каракозов // Педагогическая информатика. –М., 2000. – №2. – С.41-45.

4. Панкова, Г.Д. Теоретические и практические проблемы совершенствования самостоятельной работы студентов на основе использования информационных технологий / Г.Д.Панкова // Автореферат. – Бишкек, 2005. – 40с.
5. Панюкова С.В. Как организовать дистанционное обучение [Текст] / С.В.Панюкова // Материалы научно-практической конференции «Информационные и коммуникационные технологии в общем, профессиональном и дополнительном образовании» М.: ИИО РАО, 2005, Выпуск 16. –19-28с.
6. Өмүралиев, М.Ү. «Маалыматтык жана компьютердик технологиялар башталгыч класстын мугалиминин кесиптик ишмердигинде» атайын курсунун түзүлүшү жана мазмуну [Текст] / М.Ү.Өмүралиев, Т.М.Сияев, Д.М.Ажыбаев//Жусуп Баласагын атындагы Кыргыз Улуттук Университетинин жарчысы.–2010.–№6.– 239-241 бб.
7. Бектемирова А.К. Байыркы Грециянын жана Римдин тарыхы: (электрондук-окуу-методикалык комплекс) CD диск. – 0,9 700 Мб. – Нарын, 2010.

Рецензент: к.пед.н. Биймурсаева Б.М.